

De cabriola en cabriola

En aquest article, Àlex Broch contesta tres comentaris que sobre el seu llibre *Literatura catalana dels anys vuitanta han aparegut recentment en EL TEMPS*.

L'article "Morir d'inanició" signat per Josep M. Lloró, conté errors d'interpretació tan greus i falsos en relació amb la intencionalitat real del llibre que no voldria que el lector d'EL TEMPS que no hagi tingut accés al meu treball tingui una visió equívoca del que he escrit. El crític, tots els crítics, no hauríem d'oblidar mai en el nostre capítol de responsabilitats que sovint som un filtre i que molts lectors es queden amb la crítica i no arriben després al llibre. De manera que si això passa i per evitar que la bola d'equívocs es faci més gran per al lector d'aquesta revista escric ara aquest text.

En relació als dos articles anteriors, respecto les valoracions –cosa que no vol dir pas que les comparteixi– per crítiques que aquestes siguin. En tot cas, cal dir que em sembla que cada cop és més a prop el moment en què Oriol Izquierdo i els altres membres del col·lectiu Joan Orja ens entaularem per llimar diferències o precisar millor les posicions que té o defensa cadascú. Quant a l'article "*De neglegentibus rebus*", signat per Manolo Molins no em veig amb forces de dir res. Ell mateix diu que no ha llegit el llibre, de manera que articula el seu article sobre una hipòtesi absolutament falsa. L'equívoc sorgeix de la següent frase del seu article: "I diu el reportatge d'EL TEMPS que 'la tesi fonamental d'aquest treball d'Àlex Broch gira entorn de la idea següent: la literatura catalana és plena de llibres prescindibles'". Qui hagi llegit el llibre sap que aquesta és una afirmació que ens situa més dins el terreny de la ciència-ficció que no pas dins de la realitat. Ni una sola vegada apareix el concepte de "llibres prescindibles" en el meu llibre. La frase fou dita en una entrevista periodística i Joan Marí la recull i la trasllada com a hipòtesi central del llibre,

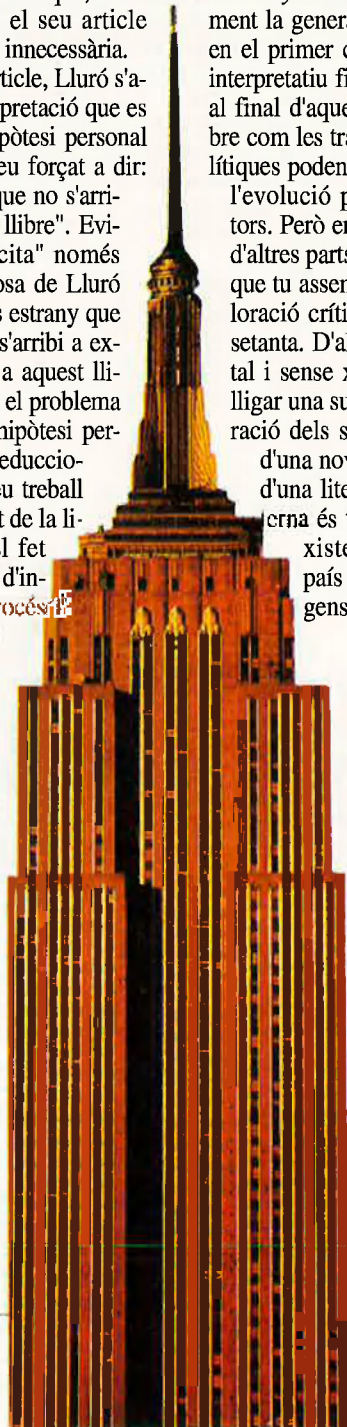
fet que provoca la indignació i el neguit de Manolo Molins. Espere que a hores d'ara Manolo Molins hagi tingut ocasió de llegir el llibre i hagi pogut constatar que, si no és prescindible, almenys el seu article manifesta una preocupació innecessària.

Just a la meitat del seu article, Lloró s'atreveix a formular una interpretació que es basa únicament en una hipòtesi personal seva. Per això Lloró es veu forçat a dir: "Hi ha una tesi implícita que no s'arriba a exposar clarament al llibre". Evidentment. La "tesi implícita" només pertany a la ment fantasiosa de Lloró per la qual cosa no és gens estrany que aquesta suposada tesi "no s'arribi a exposar" perquè no pertany a aquest llibre. En tot cas –i aquest és el problema fonamental– aquesta tesi-hipòtesi pertany a una visió fixada, reduccionista i immobilista del meu treball que com a crític té una part de la literatura jove del país. El fet que hagi pretès d'analitzar, d'interpretar i d'explicar el **procés** de la generació del setanta –cosa que previsiblement continuaré fent d'una manera o altra– no em converteix en la "fada madrina i benefactora" d'aquesta generació. Però Lloró em continua atribuint una "acció protectora" que el porta a executar tot un seguit de cabrioles que ell m'atribueix. Persistint en aquella hipòtesi no explícita, perquè és una hipòtesi inventada, arriba al final de l'article buit d'enginy i sec d'idea perquè ha partit d'allò que en crítica en diem una intuïció equívoca, errònia i falsa.

A veure, si ens entenem, amic Lloró. Primer pregaria que el lector llegís

atentament el pròleg, que per això l'he escrit, per donar raó i motiu dels textos que configuren el llibre. *Literatura catalana dels anys vuitanta* no defensa explícitament la generació del setanta. En tot cas en el primer capítol hi ha un seguiment interpretatiu fins a meitat de la dècada. I al final d'aquest capítol una reflexió sobre com les transformacions socials i polítiques poden influir en la interpretació i l'evolució posterior d'aquests escriptors. Però en aquesta reflexió final i en d'altres parts del llibre –com en la frase que tu assenyaes– hi ha més d'una valoració crítica contra la generació del setanta. D'altra banda aquest salt mortal i sense xarxa que fas en pretendre lligar una suposada defensa de la generació dels setanta amb la persistència d'una nova modernitat sobre la base

d'una literatura d'aparença rural que és tan rocambolesca com inexistent. Penso que en aquest país els debats teòrics no estan gens fonamentats. El debat sobre universalisme i localisme al qual em referia a *Literatura catalana: balanç de futur* n'és un, i el debat sobre literatura rural i literatura urbana, n'és un altre. Hi ha molts més matisos que el simple enunciat del concepte. Per sota planen moltes idees i trets que cal precisar. No podem aplicar els esquemes interpretatius de començament de segle al moment actual. De totes aquestes consideracions sorgeix l'assaig "La literatura i les paradoxes de la modernitat" per a intentar explicar que qui s'enfronti al tema en el futur ho haurà de fer amb una base conceptual més

Parlament de la Safor

rica i complexa que la que normalment circula en alguns papers periodístics del país. Res més. Res, per tant, del que tu suposes i dius.

Amb tot, amic Lloró, com també m'agradaria que arribessis a corregir la foto fixa que tens de mi voldria explicar algunes coses més que la gent que em coneix i em tracta sovint sap prou bé. 1) En general sóc crític amb la generació dels setanta en relació a la seva producció a la dècada passada. Per relació personal i d'amistat conec i comprenc les situacions personals, però també penso que hi podria haver hagut una major riquesa de textos i de trajectòries, tot i que al llarg de la dècada s'han publicat llibres importants. 2) La història és contínua i per tant plena de fluxos i reffluxos, per tant també estic en contra dels "enterraments precipitats i interessats" —abundants en la segona meitat de la dècada i entre els quals hauries de trobar els soldats i els guerrers de la croada a què al·ludeixo— que pretenen donar per mortes unes obres que no estan tancades i que estan en procés, ni més ni menys, a meitat de procés. 3) Tinc un profund respecte i interès pel treball dels joves autors. M'atrau veure quines línies de cotinuitat i quines de diferència es poden establir amb la generació anterior. Justament a "La renovació literària dels vuitanta" deixo establertes unes bases a les quals tornaré un cop hagi enllestit la meua tesi doctoral. Si llegeixes atentament l'"Apèndix" veuràs que hi ha una afirmació sense cap mena de reserva dels canvis produïts. Suceix, però, que en un text escrit el 1989 afirmo que no hi ha una generació literària dels vuitanta amb els trets genèrics que s'estableixen per parlar d'una generació literària, tot i que en el pròleg també dic que estem en el primer moviment d'una nova afirmació generacional. Joan Orja també va negar la possibilitat de parlar d'una generació i no ha passat res, David Castillo també ho nega i no ha passat res. Ho dic jo i possiblement per les meves vinculacions amb la generació anterior es produeix un daltabaix i unes reaccions que probablement la sociologia de la literatura ens podria explicar. És el mateix equívoc d'interpretació en el que tu caus i et fa portar l'article de crítica del meu llibre pel camí que el portes, donant per fet que estic a favor d'uns i contra uns altres tot i que, des de sempre, he estat, bàsicament, a favor de la literatura.

I per acabar, si et vaga i et plau, quan vulguis, en el futur i d'una manera més serena, en tornem a parlar.

Alex Broch

Bona nit a la gent de la Safor i la Marina més viva i carregada de futur. Bona nit amigues i amics.

Som un poble nacionalment diferenciat que, com la mar assotada per dos vents contraris, que diria el nostre venerable Ausiàs, està sotmès a dos processos antagònics de destrucció/construcció nacionals.

Destrucció provocada per una lògica estatal que ens imposa un projecte de nació (la castellano-espanyola) espoliador econòmicament, desvertebrador cívica, uniformador culturalment, assimilista lingüísticament, devastador ecològicament, opressor políticament.

Una construcció (política, econòmica, territorial, cívica, cultural: nacional, en definitiva) protagonitzada per sectors cada volta més amplis, influents i actius dels nostres pobles —i vosaltres en sou la millor mostra— que volem restituir en la seua plenitud, dignitat i llibertat, la nostra identitat nacional, la nostra manera de ser diferents, greument amenaçada per un nacionalisme estatal congènitament fagocitador.

Davant aquest conflicte nacional que ens afecta vulgues no vulgues només tenim dues opcions: o dimitir com a valencians i bon vent i barca nova; o afirmar-nos en la lleialtat al nostre grup nacional, en l'orgull de pertànyer-hi, en la dignitat com a persones que enriqueim la universitat humana amb la nostra diferència.

El Partit Valencià Nacionalista, jo i tots vosaltres, hem triat, i perdoneu el pecat d'obvietat, la segona opció.

He dit dimitir com a valencians, en efecte; i ho acaba de recordar Joan Fuster: només sentint-nos valencians i actuant com a tals, ens podem incorporar al projecte comú de construir la nostra nació, els Països Catalans. Una nació que serà políticament plural, o no serà.

El nacionalisme polític valencià ja ha superat en la pràctica la concepció ideològica de l'hipercatalanisme essencialista que nega o menysté l'especificitat de la formació social valenciana. Tot intent d'obviar, infravalorar o menysprear el País Valencià com a marc polític genuí d'afirmació patriòtica, posant únicament l'èmfasi en el moment fundacional, en la substància (mí-

tica, a més) de la nació, i no en l'existència social conformada per l'esdevenir històric, porta al voluntarisme messiànic i al gueto social. La nostra nació són els Països Catalans, però la nostra pàtria és el País Valencià.

Ara bé, i és un avís per a navegants massa espavilats: tota negociació o tergiversació de les nostres característiques nacionals —si som diferents dels espanyols és perquè la component catalana va ser hegemònica en el nostre origen com a estat sobirà— o, més encara, tota temptativa d'institucionalitzar política i culturalment el nostre país en contra o al marge de Catalunya i les Illes, ens aboca a un regionalisme, més o menys camuflat d'autonomisme, a un espanyolisme sobreadaptat i etnocida. La nostra pàtria és el País Valencià però la nostra nació els països Catalans.

Un exemple potser acabarà de perfilar el que dic:

Els saharis i els palestins són de nació àrab però la seua pàtria l'estan fent, l'estan conquistant, dia a dia, com, modestament nosaltres.

¿La independència? Ah sí, la independència és la teulada de la casa que estem construint. A mi no m'agrada començar la casa per la teulada: cau inexorablement. Però vull una casa amb teulada.

Potser ara i ací seria més útil per a tots, que, en comptes de fer teologia de l'alliberament sobre la independència, férem i debatèrem sobre la política que possibilita la reconciliació internacionalista. Al capdavant, el nostre nacionalisme és una reconciliació amb un mateix, una reconciliació amb la nostra terra, una reconciliació amb la nostra, bona, gent.

Nacionalistes valencians i valencianes: cal treballar units, tot respectant la nostra rica pluralitat, per tal que el dia de demà pugam discutir sobre la independència des de la política no des de la teologia.

És tot, per ara, gràcies.

Paca Sevilla

Parlament a la taula rodona organitzada per Nacionalistes de la Safor sobre "L'independentisme a debat"